

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för mänskliga rättigheter och
diskrimineringsfrågor

Minnesanteckningar från sakråd om det nationella arbetet mot rasism den 13 december 2023

Representanter för ett tjugotal organisationer i det civila samhället samt ett tjugotal representanter för olika departement i Regeringskansliet samlades till sakråd om det nationella arbetet mot rasism den 13 december 2023.

Inledning

Paulina Brandberg, Jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsminister inledde samtalet. Martin Andreasson, statssekreterare åt statsrådet Brandberg ledde resterande del av mötet som inleddes med en bordsrunda följt av diskussioner i mindre grupper. Avslutningsvis hölls en sammanfattande diskussion i plenum. Till mötesinbjudan bifogades en dagordning med tre specifika frågor om vad som bör behållas från den nuvarande nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott och vad som saknas, vilka samhällsområden som bör prioriteras i det fortsatta arbetet samt på vilket sätt barn- och ungdomsperspektivet kan stärkas. Nedan följer en översiktlig sammanfattning av det som organisationerna tog upp.

Sammanfattning

Struktur för det fortsatta arbetet

Det är viktigt att en nationell plan mot rasism är tydlig, långsiktig och utvärderingsbar. Organisationerna ser behov av fler konkreta och mätbara åtgärder med tydliga mål och tidsplaner samt långsiktig finansiering. Man påpekade kopplingen mellan arbete på nationell och lokal nivå som kan se väldigt olika ut. Avsaknaden av jämlikhetsdata lyftes. Organisationerna önskade information om hur arbetet ser ut framöver och om en ny handlingsplan kommer att tas fram. Man underströk att en eventuell ny plan

bör synkas med andra handlingsplaner inom det bredare demokratiansvarsområdet. Ett par organisationer uttryckte en önskan om en separat strategi mot antisemitism. Vidare önskade ett antal organisationer få ytterligare information om den finansiering som föreslagits i budgetpropositionen.

Olika former av rasism

Flera organisationer uttryckte att hatbrotten ökar och att man upplever att det demokratiska utrymmet krymper. Det framhölls att tjuvskjutningar av renar äger rum utan konsekvenser och att samer möts av hot och hat både verbalt, fysiskt och på nätet, ofta till följd av omvärldshändelser som rör närmiljön. Organisationer beskrev även hur hatbrotten mot judar har ökat, särskilt efter Hamas terrorattack mot Israel den sjunde oktober i år och att det är viktigt att koordinera arbetet mot antisemitism. Islamofobin uttrycktes även ha ökat vilket bland annat har lett till skadegörelse av moskéer runtom i Sverige. En oro uttrycktes kring politiska uttalanden om att riva moskéer. Vidare framhölls det att antiziganismen har ökat i samhället vilket leder till både diskriminering, minoritetsstress och en rädsla för att vara öppen med sin identitet.

Insatser för skola och utbildning

Skolan och andra verksamheter där man möter barn och ungdomar lyftes som särskilt strategiska områden som kräver åtgärder. Arbetet behöver ske tidigt då antidemokratiska värderingar får allt större fäste hos unga personer. Samtidigt lyftes behovet av att arbeta förebyggande för att säkerställa barns och ungas skydd mot diskriminering. Flera organisationer poängterade att pedagoger idag står utan verktyg att hantera hat och hot, och att man i vissa fall undviker att prata om viktiga ämnen på grund av en avsaknad av kunskap eller resurser att hantera elevernas reaktioner. Det föreslogs även att skolans läromedel bör granskas.

Insatser för att förebygga hot och hat i sociala medier

Flera organisationer lyfte att man upplever medieklimatet som allt hårdare och att detta är ett samhällsproblem som behöver adresseras. Man uttryckte en oro kring förekomsten av hot, hat och rasism i de digitala plattformarna och framhöll att det finns en avsaknad av ägarskap gällande hantering av både olagligt och lagligt innehåll. Några av organisationerna efterfrågade verktyg för att kunna moderera sina egna digitala plattformar.

Insatser inom rättsväsendet

Vikten av att höja förtroendet för rättsväsendet framhölls liksom förekomsten av hatbrott i samhället. Det finns ett behov av ökad säkerhetskompetens och särskilt skydd av vissa byggnader. Frågor om yttrande- och religionsfrihet och gränsdragningar, särskilt i relation till politiska uttalanden om att riva moskéer, berördes också. Vidare framhölls det vara positivt att sträva efter en poliskår som har personal med olika bakgrund.

Avslutning

Statssekreterare Andreasson tackade för synpunkterna och konstaterade att dialoger med civilsamhället, såsom detta sakråd, utgör ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet. Avseende frågan om det kommer att presenteras en ny handlingsplan svarade statssekreterare Andreasson att regeringen ser över strukturen för det fortsatta arbetet och att man kommer att återkomma i frågan. Beträffande frågan om de medel som föreslagits i budgetpropositionen klargjorde statssekreterare Andreasson att regeringen avser att tillföra arbetet med rasism, annan främlingsfientlighet och diskriminering 20 miljoner kronor för år 2024 och 10 miljoner kronor för åren 2025 och 2026. Det innebär att drygt 48 miljoner kronor finns tillgängligt för insatser nästa år.